

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİMİNSANİ ÖYKÜLERİ"

Charles
Goodyear

(1800 - 1860)

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözlü

1810 yılının yağmurlu bir sonbahar sabahı, ABD'nin Connecticut eyaletindeyiz. Charles Goodyear bir arkadaşıyla birlikte okul yolunda...

Yağmur yeniden bastırırsa
okula varmadan sırlışıklam oluruz.
Koşsak mı Charles?

Koşalım John.

Aman,
şu su birikintisine
dikkat!

Kenarından dolaşın da
ayakkabılarınız ıslanmasın!

O sırada yanlarından geçen tanıdık bir arabacı çocuklara yardım etmek için durur.

Okula mı çocuklar?
Ben de o tarafa gidiyorum.
Atlayın sizi bırakayım.

Teşekkürler
George Amca. Çok
nazıksınız. Islanınca
üşümeye başlamıştık.

Ah! Bak, fark
etmediler su birikintisini,
gördün mü?

Ayaklarına su
geçmemiştir umarım.
Üşütüp hastalanmasalar
bari.

Oh!
Neyse ki şansları
yaver gitti

Evet Simitçiğim.
Derse de rahat rahat
yetiştirler artık.

Günaydın çocuklar. Bu sabah hava ne kötü, değil mi?
Üşüyenler sobanın yanına geçip ısınabilir.
Kıyafetleri, ayakkabıları, çorapları
ıslananlar da kurutmak için
çıkarsın onları. Şuraya
astık mı kısa sürede
kururlar. Dersimize
ondan sonra başlarız.

Oh,
sıcacık soba.
Mayıştım ben.
Şuracığa kıvrılsak mı biz de
Peynirciğim?

Ne! Kebab mı!
Hani, nerede? Şlap!

Ayağımda botlarım
olduğu halde çoraplarım ıslanmış.
Çoraplarımı çıkarsam iyi olacak.

Ne de güzel
kestane kebab yapılır
şu sobanın üzerinde şimdi,
değil mi Simitçiğim?

Ha ha ha!

Charles Goodyear okula devam ederken hafta sonlarında küçük bir düğme üretim atölyesi sahibi olan babasının işlerine yardımcı olur. Zaman içinde sanayi üretimine, üretim yöntemlerini anladıkça da kimya bilimine ilgi duymaya başlar. Genç yaşta çalışmaya başladığı için kimya eğitimi veren bir okula gidemez, ama bu konuda kendisini geliştirmek için elinden gelenin en iyisini yapar. İlgilendiği konularla ilgili bol bol kitap okur.

Yıllar geçer. Charles Goodyear büyümüş, kendi nalbur dükkânını açmıştır. Zamanının büyük bölümünü dükkânının arkasındaki atölyede yeni endüstri malzemelerini ve üretim yöntemlerini incelemekle geçirmektedir.

Burada kauçuk diye bir malzemeden söz ediliyor. Su geçirmiyormuş. Hımmm!

Tropik iklimlerde yetişen bir ağaçtı kauçuk, değil mi?

Evet Simitçiğim ama burada kauçuk derken, kauçuk ağacının öz suyundan elde edilen hammaddeyi kast ediyor.

Su geçirmeme özelliği nedeniyle o dönemde pek çok bilimsani ve mucit kauçuk üzerinde çalışmaktadır. Bu kervana Charles Goodyear da katılır. Ne var ki ortada henüz kimsenin çözemediği ciddi bir sorun vardır:

Kauçuk su geçirmiyor, tamam. Ama soğuk havalarda taş gibi sertleşiyor, sıcaktaysa eriyip yapış yapış oluyor. Bu haliyle eşya üretiminde kullanılmaya uygun bir malzeme değil. Bu soruna bir çözüm bulmak gerek.

Iyyy! Gördün mü, ne biçim yapış yapış olmuş sıcaktan Peynirciğim?

Gördüm, gördüm. Iyyy!

Charles Goodyear kauçuğu sıcaklık değişimlerinden daha az etkilenir hale getirebilmek için kimya bilgilerinden yararlanır ve uzun yıllar sürecektir deneylerine başlar.

Hımmm! İçine bir miktar kükürt katınca kauçuk sıcaklığa karşı biraz direnç kazandı gibi. Ama yine de istediğim gibi değil...

Hımmm!

Hımmm!

Havanın soğuk olduğu bir gün Charles kükürtlü kauçuktan ürettiği ayakkabıyı atölyesindeki sobanın başında incelerken...

Eyvah! Kayıverdi elimden!

Eyvah! Yanacak ayakkabı. Boşa mı gitti güzelim deney?

Eyvah!

Charles Goodyear yanmaktan son anda kurtardığı ayakkabıdaki değişimi hemen fark eder. Kauçuk ve kükürt karışımı malzeme, kısa bir süre yüksek sıcaklığa maruz kalınca tam istediği esnekliğe kavuşmuştur.

Başardım!

Yaşasın! İşin sırrını buldu Charles Abi.

Yaşasın!

Charles Goodyear kazara bulduğu yöntemi zamanla geliştirdi, püf noktalarını belirleyerek bir üretim yöntemi haline getirdi. Bulduğu bu yöntemle elde edilen su geçirmez malzemenin adı günümüzde araç tekerleklerinden oyuncaklara, türlü eşyalardan ayakkabalara kadar hayatın hemen hemen her alanında kullandığımız sertleştirilmiş kauçuk, yani "lastik"tir.

Lastik! "Hop, hop, lastik top" taki lastik mi yani?

Ha ha ha! Ta kendisi Simitçiğim.